

ΠΕΡΙ ΑΥΤΙΣΜΟΥ

ΚΕΝΤΡΟ
ΑΥΤΙΣΜΟΥ

Άρθρα εκπαιδευόμενων
Παρουσιάσεις
Εργασίες
Ερωτήσεις - Απαντήσεις
Εκπαιδευτικά προγράμματα

ΤΕΥΧΟΣ 69

ΠΕΡΙ ΑΥΤΙΣΜΟΥ

Τεύχος: 69

Ιανουάριος 2018

Ιδιοκτήτης – Εκδότης:

Στέεμαν - Κοκκαλίδου Μαρέικε

Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο:

Info@kentro-aytismou.com

Επωνυμία: «Περί Αυτισμού»

Ιστοσελίδα:

<http://www.kentro-aytismou.com/el/>

Έδρα: Ελλησπόντου 22, Καλαμαριά

Διεύθυνση αλληλογραφίας:

Ελλησπόντου 22, Καλαμαριά, Τ.Κ.
55132

Τηλέφωνα επικοινωνίας:

2310- 450941 & 6940402054

Ετήσια συνδρομή: 25 ευρώ - στο

λογαριασμό 483-002121-042164

Alpha Bank (STEEMAN MARIA
EUGENI KORN)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εμπόδια	2
Το παιδί ξέρει	4
Η Μαρέικε σας απαντά	7
Παιδί και παιχνίδι	9
Μια μητέρα μιλάει	10
Σκέψεις και συναισθήματα εκπαιδευόμενων	12
Αυτιστικό φάσμα και εγκεφαλική λειτουργία.....	15
Η εξέλιξη της παιδαγωγικής με βάση το παιχνίδι	16
Αυτισμός και Θεραπευτικό Παιχνίδι	20
Για την Ελεονόρα	22
Μηνύματα από το Facebook	23
Ποιο στόχο θέσατε για το 2018;	26
Νέο Πρόγραμμα Πρώιμης Παρέμβασης	27
Ετήσια εκπαίδευση στο Θεραπευτικό Παιχνίδι	29
Τα προγράμματα του Κέντρου	30
Τώρα περισσότερο θεραπευτικό παιχνίδι	31
Συμβουλευτική Γονέων σε ομάδες και μέσω Skype	33

Εμπόδια

Από την
Μαρέικε Στέεμαν-
Κοκκαλίδου

Έχω μια απορία. Όταν μια οικογένεια έχει ένα τυφλό παιδί, θα κάνει τα πάντα για να διευκολύνει την κίνησή του. Στο σχολείο, υποθέτω, μαθαίνει πρώτα να πηγαίνει από μια άκρη του δωματίου στην άλλη, ενώ έχουν βάλει όλα τα έπιπλα στην άκρη. Μπορεί αργότερα να προσθέσουν καμιά καρέκλα, για να μάθει να την προσπεράσει. Και στο σπίτι φαντάζομαι ότι θα φροντίσουν να μην υπάρχουν πολλά εμπόδια στα οποία το παιδί μπορεί να σκοντάφτει.

Όταν υπάρχει κουφό παιδί, θα έλεγα ότι και οι γονείς του μαθαίνουν την νοηματική γλώσσα μαζί του, για να μπορέσουν να επικοινωνούν χωρίς πρόβλημα μεταξύ τους.

Όταν το παιδί έχει κινητικά προβλήματα, πάλι φαντάζομαι ότι θα κάνουν προσαρμογές στο σπίτι ώστε το παιδί να είναι όσο πιο ανεξάρτητο γίνεται.

Τώρα έτυχε το παιδί να έχει αυτισμό. Τι γίνεται εδώ; Από ό,τι ξέρω λίγοι γονείς μαθαίνουν να επικοινωνούν μαζί του με τέτοιο τρόπο ώστε το παιδί να καταλαβαίνει. Ίσως αν εκείνο εκπαιδεύεται σε κάποιο σύστημα επικοινωνίας, οι γονείς θα το εφαρμόζουν και στο σπίτι.

Η αλήθεια είναι ότι έχω γνωρίσει ελάχιστους γονείς που το τηρούν και επικοινωνούν ικανοποιητικά μαζί του. Δεν είναι μόνο το να ξέρει να ζητά αυτό που επιθυμεί, σημαντικό μεν, αλλά είναι επίσης να του δείξουμε τι πρόκειται να γίνει, ή ποιες αλλαγές θα συμβούν. Διακοπές, γιατρός, βόλτες, αλλά ακόμα και τα καθημερινά: ποια μέρα θα μπορεί να αγοράσει καρτούλες ποδοσφαιριστών, τότε θα πάνε στη γιαγιά, αν έχει σχολείο ή όχι, τότε τελειώνουν οι διακοπές του, και πολλά άλλα. Δεν έχω συναντήσει γονιό που ασχολείται με το θέμα του πώς να κάνει (οπτικά) κατανοητό για το παιδί του αυτά τα θέματα.

Εκτός από την (λεκτική) επικοινωνία, υπάρχουν πολλά άλλα θέματα της συμπεριφοράς, λόγω του εγωκεντρισμού του και της αισθητηριακής διαταραχής. Όλοι προσπαθούν να μαθαίνουν σωστές συμπεριφορές και δεξιότητες στο παιδί και να

περιορίσουν τις ανεπιθύμητες συμπεριφορές, κάτι που για το παιδί είναι πολύ ενοχλητικό, αφού εκείνο απλά κάνει αυτό που καταλαβαίνει, που έχει ανάγκη ή που του αρέσει. Λίγοι προσαρμόζονται στο παιδί, όπως φαντάζομαι πως γίνεται στην περίπτωση του τυφλού παιδιού. Πόσες φορές κάνω μια επίσκεψη και με κερνάνε κάτι, το οποίο προκαλεί σύγχυση στο παιδί που θέλει να το φάει. Με άλλα λόγια, στο αυτιστικό παιδί δεν αφαιρούν τα εμπόδια, αλλά περιμένουν το παιδί να προσαρμοστεί σε μας και μάλιστα οι γονείς και ειδικοί ενοχλούνται που το παιδί σκοντάφτει!

Ο Παναγιώτης έμαθε στο σχολείο: «Καλημέρα Παναγιώτη το χέρι». Προφανώς η δασκάλα ήθελε να απλώσει το χέρι του για να μάθει να κάνει χειραψία, αλλά εκείνος έχει δυσπραξία, οπότε δεν άπλωνε το χέρι του. Έτσι του έλεγε κάθε μέρα 'Καλημέρα Παναγιώτη το χέρι'. Λυπάμαι τόσο πολύ που σε πολλές περιπτώσεις οι θεραπευτές και οι εκπαιδευτικοί επιμένουν σε κάτι εντελώς ανόητο για το παιδί. Όταν τότε τον έπαιρνα από το σχολικό, με είδε, χαμογέλασε και μου είπε:: «Θα παίξουμε!» Αυτό έχει σημασία για το παιδί και το είπε από την καρδιά του.

Πρώτα είναι ανάγκη να κάνουμε τη σχέση μας ευχάριστη, προβλέψιμη και απλή για το παιδί, ώστε να καταλάβει τι γίνεται και να νιώθει όμορφα. Ένα παιδί με τόσο μεγάλη έλλειψη κοινωνικότητας, με τόσο υψηλό εγωκεντρισμό (γιατί αυτό δεν αντιμετωπίστηκε ποτέ δυστυχώς!), είναι τυφλό για σχέσεις και για το τι πρέπει, όσο και να του το εξηγήσουμε. Οι κοινωνικές σχέσεις και η επαφή με έναν άλλο άνθρωπο είναι εντελώς περίπλοκες και ακατανόητες για αυτό. Πρώτα πρέπει να απλοποιήσουμε τη συναναστροφή μεταξύ μας, και σταδιακά μπορούμε να προσθέσουμε 'εμπόδια', όταν το παιδί είναι έτοιμο για αυτό. Τότε και εμείς θα χαρούμε το παιδί, αλλά και εκείνο θα μας χαρεί πραγματικά!

Το παιδί ξέρει!

Μη κατευθυντική προσέγγιση της παιγνιοθεραπείας

Είναι σύνηθες, οι περισσότεροι άνθρωποι που δείχνουν ενδιαφέρον για την παιγνιοθεραπεία, να ωθούνται να ασχοληθούν με αυτή, από τη στιγμή που έχουν διαβάσει το βιβλίο της Virginia Axline (1911- 1988), «Ντιπς, ένα παιδί αναζητάει τον εαυτό του». Το βιβλίο αυτό, αναλύει τις συνεδρίες παιγνιοθεραπείας που υποβάλλεται ο Ντιπς, ενός παιδιού με συμπεριφορικές και επικοινωνιακές διαταραχές, με την Virginia Axline, γνωστή παιγνιοθεραπεύτρια, η οποία δόμησε τη μη- κατευθυντική προσέγγιση του play therapy (McMahon, 1992).

Η μη κατευθυντική προσέγγιση βασίζεται στη θεωρία προσωπικότητας και θεραπείας του Carl Rogers (1902- 1987). Η βασική πεποίθηση της θεωρίας αυτής είναι ότι μέσα σε κάθε ζωντανό οργανισμό υπάρχει μια παντοδύναμη τάση για επιβίωση, διαφοροποίηση, ανάπτυξη, ωρίμανση και ανεξαρτητοποίηση. Η τάση αυτή εργάζεται αδιάκοπα για την πραγμάτωση του οργανισμού, αλλά χρειάζεται το «κατάλληλο έδαφος» για να «ευδοκιμήσει». Για ένα πρόσωπο είναι απαραίτητο να νιώθει ότι μπορεί να είναι ο εαυτός του, ότι και αν σημαίνει αυτό την κάθε δεδομένη στιγμή, ότι ο εαυτός αυτός γίνεται κατανοητός και αποδεκτός χωρίς όρους από τους άλλους και τον ίδιο, καθώς και ότι η ύπαρξή του είναι άξια σεβασμού. Όσο

πιο κοντά στο ιδανικό είναι οι συνθήκες γύρω του, τόσο περισσότερο απελευθερώνεται η τάση πραγμάτωσής του και τόσο περισσότερο οδηγείται στην εκπλήρωση του δυναμικού του. Αν οι συνθήκες δεν είναι ευνοϊκές, τότε η τάση πραγμάτωσης θα βρει άλλους τρόπους να προσπαθήσει να εκπληρώσει το δυναμικό του εαυτού. Το άτομο αναγκάζεται να στρεβλώσει την οπτική και τη συμπεριφορά του για να μπορέσει να επιβιώσει και να αναπτυχθεί σε έναν εχθρικό κόσμο (Rogers, 1996).

Η βασική αρχή της μη-κατευθυντικής προσέγγισης είναι ότι τα παιδιά έχουν την ικανότητα να επιλύουν μόνα τους τα προβλήματα τους. Πιο συγκεκριμένα, η θεραπευτική αξία αυτής της ψυχολογικής μεθόδου επικεντρώνεται στην ικανότητα του παιδιού να είναι ικανό και υπεύθυνο άτομο που προσπαθεί να επικοινωνήσει με τον εαυτό του. Η Axline αναφέρει ότι υπάρχουν δύο βασικές αλήθειες πάνω στις οποίες δομείται και η παιγνιοθεραπεία: κανένας δεν μπορεί να γνωρίζει περισσότερα για τον εσωτερικό κόσμο ενός ατόμου από τον ίδιο τον εαυτό του, και η ελευθερία της έκφρασης δημιουργεί και εξελίσσει τον εσωτερικό κόσμο κάθε ατόμου (McMahon, 1992).

Η Axline εξόπλισε το «δωμάτιο του παιχνιδιού» με πλήθος υλικών και παιχνιδιών, όπως είναι η άμμος, το νερό, τα υλικά για ζωγραφική, οι δαχτυλομπογιές, οι κούκλες, τα ομοιώματα σπιτιών και οικογενειών, οι μινιατούρες αυτοκινήτων, ανθρώπων και ζώων κ.α. Δημιούργησε ένα ασφαλές χώρο, όπου το παιδί μπορεί να εκδηλώσει ελεύθερα τα ενδιαφέροντα και τις ανησυχίες τους. Μέσα σε αυτό το ασφαλές δωμάτιο, το παιδί επιλέγει ελεύθερα τι θα κάνει, ενώ ο θεραπευτής δρα παρατηρητικά και ανακλαστικά, ακούγοντας αυτά που εκφράζει το νεαρό άτομο (McMahon, 1992).

Ο θεραπευτής πρέπει να διακατέχεται από το αίσθημα της ενσυναίσθησης, ενώ παράλληλα θα πρέπει να αναγνωρίζει και να αποκωδικοποιεί όσα εκφράζονται από το παιδί κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού. Η Axline όρισε οχτώ βασικές αρχές που πρέπει να εφαρμόζονται από τους θεραπευτές στην μη-κατευθυντική παιγνιοθεραπεία (McMahon, 1992). Συνοπτικά, οι αρχές αυτές είναι οι εξής: α) η δημιουργία μιας ασφαλούς σχέσης μεταξύ του θεραπευτή και του παιδιού-ασθενή, β) η αποδοχή του παιδιού, όπως αυτό είναι, γ) η ανάπτυξη μιας σχέσης όπου το παιδί μπορεί να εκφράσει αυτό που αισθάνεται, δ) η αποδοχή ότι το παιδί μπορεί μόνο του να βρει λύσεις στα προβλήματα του, ε) η μη-κατευθυντική στάση του θεραπευτή προς το παιδί, στ) η αναμονή για τη σταθερή εξέλιξη του παιδιού, και ζ) η δημιουργία ορίων που μπορούν να σταθεροποιήσουν

τη διαδικασία της παιγνιοθεραπείας (Play Therapy United Kingdom).

Έτσι, ο θεραπευτής είναι απαραίτητο να δημιουργήσει ένα «ασφαλές και ζεστό» περιβάλλον για το παιδί, το οποίο είναι ικανό να βοηθήσει στην ανάπτυξη μιας φιλικής, αλλά και ουδέτερης σχέσης μεταξύ του θεραπευτή με το παιδί. Σύμφωνα με την Axline, στην περίπτωση που ένα παιδί παραμένει σιωπηλό, ο θεραπευτής δεν το παροτρύνει να κάνει κάτι, αλλά παραμένει και αυτός σιωπηλός. Αντίθετα, στην κατευθυντική παιγνιοθεραπεία, σε ανάλογη περίπτωση ο ειδικός προτρέπει το παιδί να πάρει κάτι ή τελικά παίρνει αυτός ένα παιχνίδι και το δίνει στο παιδί (McMahon, 1992).

Επιπλέον, ο θεραπευτής είναι απαραίτητο να δέχεται το παιδί, όπως ακριβώς είναι και να δημιουργήσει το αίσθημα της αποδοχής, ώστε το ίδιο να νιώσει ασφάλεια για να εκφράσει απόλυτα αυτά που βιώνει και σκέφτεται. Ο ειδικός πρέπει να βρίσκεται σε εγρήγορση για τη στιγμή που θα συμβεί αυτό. Ο ίδιος πρέπει να είναι σε θέση, ώστε να μπορεί να αναγνωρίζει και να αποκωδικοποιεί όσα εκφράζονται από το παιδί. Πιο συγκεκριμένα, ο παιγνιοθεραπευτής πρέπει να αντανakλά- καθρεφτίζει την εικόνα του παιδιού, με σκοπό το ίδιο να αντιλαμβάνεται την συμπεριφορά του. Για παράδειγμα, όταν ένα παιδί εκφράσει έντονο θυμό και οργή, λέγοντας «-...θα τα διαλύσω όλα εδώ μέσα..», ο θεραπευτής ανταποκρίνεται λέγοντας «-αισθάνεσαι θυμό τώρα», ενώ αποφεύγει να πει το εξής «-μπορείς να παίξεις με τα παιχνίδια, αλλά όχι να τα διαλύσεις» (McMahon, 1992).

Βέβαια, απαραίτητο είναι επίσης ο θεραπευτής να διακατέχεται από μεγάλο σεβασμό για την ικανότητα του παιδιού να λύνει μόνο του τα προβλήματα του. Μονάχα, έχοντας αυτή την αρχή θα του δώσει την ευκαιρία να το κάνει αυτό. Ο ίδιος δεν πρέπει να το κατευθύνει με κανένα τρόπο, ενώ δεν πρέπει να επιταχύνει τη θεραπευτική διαδικασία. Τα μοναδικά όρια που δικαιοδοτείται ο θεραπευτής να τοποθετήσει είναι αυτά που προσδίδουν μια συνέπεια και τυπικότητα στη σχέση του ίδιου με το παιδί ή ακόμη αυτά που εξασφαλίζουν την ασφάλεια και των δύο, κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού.

Φανή Αντωνούδη, Απόφοιτη του Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής και Φοιτήτρια Μεταπτυχιακού Ειδικής Αγωγής του Πανεπιστημίου Λευκωσίας

Η ΜΑΡΕΪΚΕ ΑΠΑΝΤΑΕΙ ΣΤΙΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΣΑΣ

Ερώτηση

Κάθε απόγευμα έχουμε θεραπείες, αλλά ένα απόγευμα είναι ακόμα ελεύθερο. Τι προτείνετε να κάνουμε, ιπποθεραπεία ή εργοθεραπεία;

Απάντηση

Είναι καλό να είναι απασχολημένο το παιδί με διάφορα άτομα, και με ποικίλες προσεγγίσεις. Αλλά το παιδί χρειάζεται και το δικό σας χρόνο. Ειδικά αν επιλέξατε να κάνετε το Κ.Α.Λ.Ε.Σ.Μ.Α., θα είναι καλό να παίζετε κι εσείς με το παιδί σας. Δεν είναι ο σκοπός να τρέχετε από τη μία θεραπεία στην άλλη, αλλά περισσότερο η χρόνια σταθερότητα είναι πιο ωφέλιμη. Για το Κ.Α.Λ.Ε.Σ.Μ.Α. πρέπει να υπολογίσετε μερικά χρόνια, τέσσερα ή πέντε, για να πετύχουμε τα επιθυμητά αποτελέσματα, και μάλιστα όσο πιο εντατικά γίνεται. Είναι ανάγκη να ασχολείστε και εσείς οι γονείς με το παιδί σας με τον τρόπο που μαθαίνετε στο Κ.Α.Λ.Ε.Σ.Μ.Α.. Το παιδί πρέπει να κάνει εξάσκηση στο σπίτι καθημερινά. Το καταλαβαίνω αμέσως αν οι γονείς εφαρμόζουν αυτό που επιδιώκουμε ή όχι. Απαιτείται να έχετε χρόνο με το παιδί σας και να είστε ξεκούραστοι. Το άγχος μήπως παραλείπετε κάτι, η αγωνία να είστε στην ώρα στις διάφορες θεραπείες, δεν είναι ό,τι καλύτερο. Οπότε εγώ θα συνιστούσα να μείνετε στο σπίτι αυτό το 'άδειο' απόγευμα και να χαρείτε το παιδί σας εσείς οι ίδιοι, όχι κάποιος καινούριος θεραπευτής!

Ερώτηση

Ο γιος μου είναι 17 χρ. Δεν έχει καθόλου οπτική επαφή. Μπορεί να μάθει ακόμα να μας κοιτάει στα μάτια;

Απάντηση

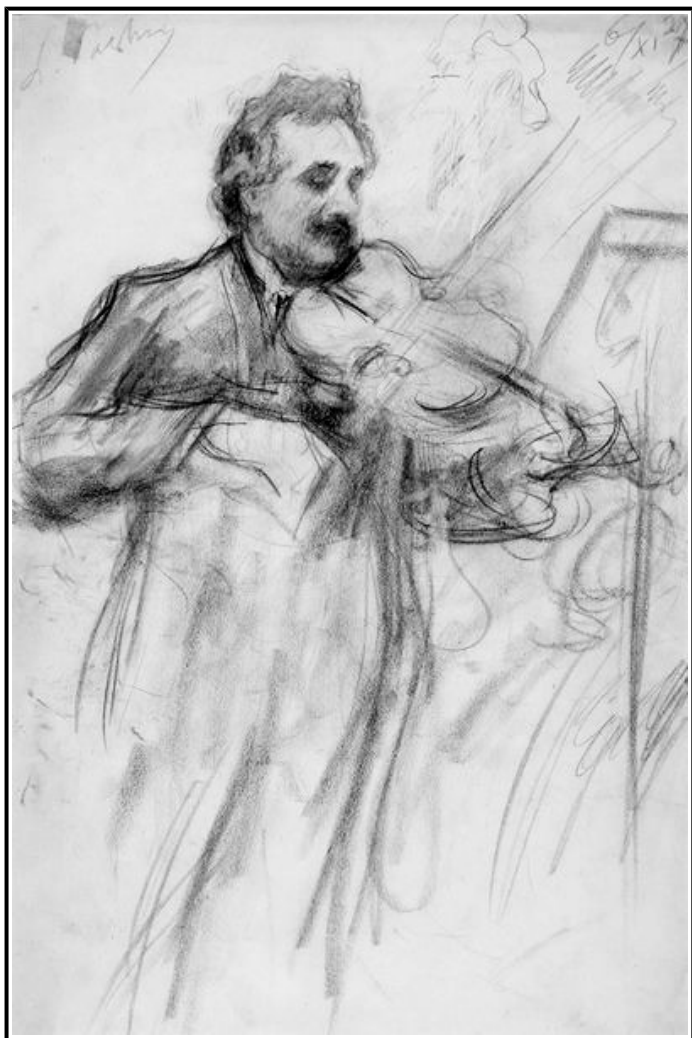
Πιστεύω πως ναι. Ο άνθρωπος μαθαίνει όλη του τη ζωή. Ίσως το πιο δύσκολο

είναι εσείς οι γονείς να επιμένετε σ' αυτό.

Οπτική επαφή αποκτάει ένα παιδί πάντα αβίαστα. Δεν ζητάμε λεκτικά να μας κοιτάει, τουλάχιστον όχι στην αρχή. Αυτό θα το κάνει να μπερδευτεί, ή θα μας κοιτάει χωρίς να καταλαβαίνει γιατί. Αυτό που επιδιώκουμε είναι να μας κοιτάει επειδή του έχει γίνει φυσιολογικό. Γι' αυτό κρατάμε ανάμεσα στα μάτια μας, ό,τι θέλει να του δώσουμε, γιατί μόνο όταν έχει κίνητρο θα πετύχει ο στόχος μας. Πρέπει να γίνει η δεύτερή μας φύση να κρατάμε αντικείμενα που ζητάει ανάμεσα στα μάτια, ώστε το βλέμμα του να υψωθεί. Αν δεν το κάνουμε αυτό, θα κοιτάει μόνο το αντικείμενο που έχουμε στα χέρια μας.

Όταν έχει συνηθίσει αυτή τη διαδικασία, μπορούμε να κρύψουμε το αντικείμενο για πολύ λίγο πίσω από το κεφάλι μας, ώστε να πιάσουμε ένα πραγματικό βλέμμα. Αμέσως μετά θα του δώσουμε αυτό που θέλει. Πολύ σύντομα θα δείτε ουσιαστική διαφορά στην οπτική επαφή.

Φυσικά καλό είναι να γίνει πολλή εξάσκηση, πάλι ΜΟΝΟ όταν το παιδί θέλει κάτι από μας. Οπότε είναι σημαντικό να μην χάσουμε ευκαιρίες! Νομίζω τέτοιες συνήθειες μαθαίνονται ακόμα και στην εφηβεία. Ασφαλώς μην ξεχάσετε να επαινείτε το παιδί κάθε φορά που σας κοιτάει: «Τι ωραία μάτια έχεις!», «Πόσο μου αρέσει όταν με κοιτάς!», «Ναι, με κοίταξες!!», κλπ.

“Όποιος ακολουθεί το πλήθος, δεν πηγαίνει πέρα από το πλήθος. Όποιος ακολουθεί το δικό του δρόμο, συναντάει μέρη όπου κανένας δεν έχει πατήσει.”

Albert Einstein

Παιδί και παιχνίδι

Πολύ συχνά ακούμε για το αυτιστικό παιδί ότι πρέπει από νωρίς να μπει σε έναν αγώνα εκπαίδευσης, πρέπει να μάθει όλα αυτά που για πολλούς είναι αυτονόητα και να μπορέσει να αξιολογηθεί μέσα από την πρόοδό του. Όμως αυτή η ιατροκοποίηση και μελέτη στο μικροσκόπιο της συμπεριφοράς του παιδιού, αυτή η διαδικασία συνεχούς αξιολόγησης των εκπαιδευτικών στόχων δεν αφήνει την οικογένεια να δει το παιδί σαν αυτό που πραγματικά είναι, ένα ισότιμο μέλος της οικογένειας και να δώσει αυτό που έχει πραγματικά ανάγκη, αυτό που έχουν ανάγκη όλα τα παιδιά. Συχνά οι γονείς εξομολογούνται απογοητευμένοι πως τα παιδιά τους είναι εντελώς αποκομμένα από αυτούς, βρίσκονται στο περιθώριο της οικογένειας και αυτοί νιώθουν ανίκανοι να βρουν οποιοδήποτε σημείο επαφής. Δεν έχουν κατανοήσει ότι με την καθημερινότητα που έχουν επιλέξει για το παιδί τους, έχουν απομακρύνει ένα σημαντικό κρίκο που μπορεί να ενώσει την οικογένεια και αυτό φυσικά είναι το «να παίζουμε όλοι μαζί».

Οι έννοιες παιδί και παιχνίδι είναι αλληλένδετες. Αν στερήσουμε από το παιδί την διαδικασία του παιχνιδιού γρήγορα θα δημιουργήσουμε ένα έλλειμμα που θα έχει επίπτωση στην ψυχική του υγεία. Το ίδιο ισχύει και πολλαπλάσια πολλές φορές για το αυτιστικό παιδί, καθώς δεν μπορεί εύκολα να βρει τους τρόπους και τις ευκαιρίες να εκφράσει τον εαυτό του. Οι γονείς πολύ συχνά παραπονιούνται ότι δεν έχουν χρόνο για παιχνίδι με το παιδί τους γιατί εργάζονται πολύ ή γιατί είναι κουρασμένοι από το εξαντλητικό πρόγραμμα των θεραπειών. Πρέπει, όμως, να γνωρίζουν ότι η ίδια η διαδικασία του παιχνιδιού αποτελεί ένα μοναδικό θεραπευτικό μέσο που δεν μπορεί να αντικατασταθεί με κανένα άλλο.

Το παιδί είναι βιολογικά προγραμματισμένο να παίζει. Ανάλογα με το αναπτυξιακό του στάδιο το παιδί θα δείξει τα ενδιαφέροντά του, θα αναπτύξει δεξιότητες, θα καλλιεργήσει την αυτοπεποίθησή του. Με το παιχνίδι, το παιδί ασυναίσθητα εκπαιδεύεται και ο γονιός που παίζει μαζί του μαθαίνει πραγματικά πως αυτό αντιδρά. Το παιχνίδι οικοδομεί την κοινωνικότητα και καθιστά το παιδί λειτουργικό μέσα στο περιβάλλον του.

Στο Κέντρο Αυτισμού κατά τη διάρκεια του θεραπευτικού παιχνιδιού το παιδί επιλέγει. Μέσα σε ένα περιβάλλον πλήρους αποδοχής, επιλέγει το παιχνίδι, το χρόνο που θα αφιερώσει σε αυτό

και σε ποιο βαθμό θα αλληλεπιδράσει με τη θεραπεύτρια. Είναι πρωτόγνωρο για το παιδί να έχει τον έλεγχο μιας τόσο σημαντικής διαδικασίας. Οι γονείς παρατηρούν το παιδί και βλέπουν ότι έτσι αυτό ωριμάζει, κοινωνικοποιείται και αποκτά αυτοπεποίθηση. Σταδιακά, τα βήματα για όλους γίνονται ευκολότερα και η παρατήρηση γίνεται αβίαστη συμμετοχή, καθώς το ελεύθερο παιχνίδι χτίζει σχέσεις χωρίς καμία καταπίεση.

Βολογιαννίδου Εύα

Μια μητέρα μιλάει

Γνωρίζω πως πρέπει να είμαι ευγνώμον για όσο έχει καταφέρει το κορίτσι μου, αυτό όμως δε παύει να με κάνει να σκέφτομαι το μέλλον της. Υπάρχουν στιγμές που με κυριεύει η απελπισία, η καρδιά μου γεμίζει με θλίψη και δε μπορώ να δω τίποτα από τα θετικά που υπάρχουν. Αυτό που με στεναχωρεί είναι το πως θα διαχειρίζεται όλη αυτή τη κατάσταση όσο θα μεγαλώνει, θα είναι σε θέση να το καταλάβει άραγε. Αν μπορούσα θα την έκλεινα στη αγκαλιά μου προστατεύοντας την έτσι από όλους και όλα, όμως το ξέρω πώς αυτό είναι αδύνατον. Θα έδινα τα πάντα αρκεί να ξέρω πως θα είναι καλά, ευτυχισμένη. Δε ντράπηκα ούτε για μια στιγμή στη ζωή μου για το παιδί μας, αντιθέτως είμαι πολύ περήφανη που έχω μια τόσο γλυκιά, όμορφη, γελαστή και τσαχπίνα κόρη όπως η Ελεονόρα.

Όπως κάθε μητέρα έτσι και εγώ προσπαθώ να κάνω ότι περνάει από το χέρι μου για να της χτίσω ένα καλύτερο μέλλον, απλά στη περίπτωση μου είναι πιο αβέβαιο το μέλλον, κανείς δε μπορεί να σου πει πια θα είναι η εξέλιξή της ή το πόσο χρόνο θα χρειαστεί. Δεν έχω βλέψεις το παιδί μου να γίνει γιατρός ή επιστήμονας το μόνο που θέλω είναι να έχει ένα ποιοτικό τρόπο ζωής, αυτό είναι που με αγχώνει όμως από τη άλλη είναι και αυτό που μου δίνει δύναμη να συνεχίσω να παλεύω ξεχνώντας πολλές φορές τη κούραση που έχω. Όταν τη κοιτάζω να χαμογελάει ξέρω πως αξίζει όλα αυτά που πέρασα αλλά και περνάω γιατί δε άκουσα, δε επαναπαύτηκα, αγνόησα πολλά από αυτά που μου έλεγαν οι άλλοι γιατί ξέρω το κορίτσι μου έζησα τη κάθε απελπισία της, το ασταμάτητο κλάμα της, τα βίαια ξεσπάσματά της και την αντικοινωνικότητα της.

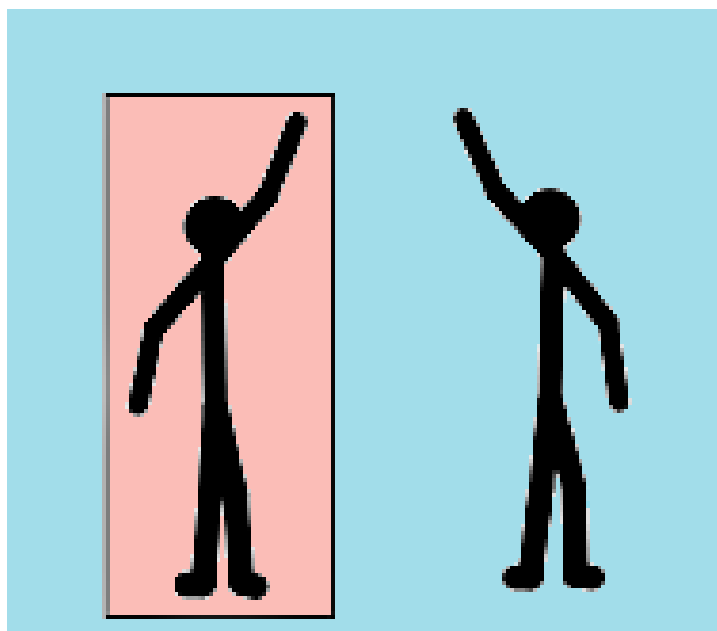
Αν κάποιος έβλεπε τη κόρη μου πριν 3 χρόνια δε θα πίστευε ότι είναι το

ίδιο κορίτσι που είναι τώρα, μπορεί να ακούγομαι υπεροπτική όμως δεν είμαι, το μόνο μου κίνητρο ήταν αυτή, δεν υπήρχε περίπτωση να μη κάνω τα πάντα, να εξαντλήσω ότι μέσον μπορώ για να τη βοηθήσω. Και έτσι θα συνεχίσω μέχρι να με εγκαταλείψουν οι δυνάμεις μου, όμως ξέρω πως θα έρθει εκείνη η μέρα που θα πάρω μια βαθιά ανάσα και θα πω στον εαυτό μου τα κατάφερα. Θα μπορώ να κοιτάξω κατάματα το παιδί μου και θα δω τα ματάκια της να λάμπουν γιατί δε θα νιώθει διαφορετική από τα άλλα παιδιά και θα είναι ευτυχισμένη και δε θα χρειάζεται να βρίσκομαι πίσω από κάθε της βήμα γιατί θα στέκεται στα δικά της πόδια χάρη στη δύναμη της.

Σεβερίνα

**"Δεν βλέπουμε τα
πράγματα όπως είναι.
Τα βλέπουμε όπως είμαστε."**

Anaïs Nin

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΩΝ

Λίγα Λόγια για το Θεραπευτικό Παιχνίδι

Το Θεραπευτικό Παιχνίδι είναι μία μέθοδος που βοηθά τα άτομα με αυτισμό να μάθουν περισσότερο να επικοινωνούν και να έρχονται σε επαφή με τους υπόλοιπους ανθρώπους.

Χρησιμοποιώντας το Θεραπευτικό Παιχνίδι προσπαθούμε να βοηθήσουμε το άτομο να μάθει βασικές αρχές επικοινωνίας: οπτική επαφή, εκφράσεις του προσώπου, εναλλαγή σειράς στην επικοινωνία.

Τα άτομα με τα οποία δουλεύουμε, θα εξελιχθούν με διαφορετικούς τρόπους. Για ορισμένους ακόμα και η ελάχιστη πρόοδος στην επικοινωνία, μπορεί να επιφέρει πολύ σημαντική αλλαγή στον τρόπο ζωής τους.

Κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού, ο θεραπευτής προσπαθεί να δημιουργήσει ένα ευχάριστο και κατανοητό τρόπο αλληλεπίδρασης με το άλλο άτομο.

Βασικές αρχές αλληλεπίδρασης για το Θεραπευτικό Παιχνίδι

- Να είμαστε διαθέσιμοι
- Να είμαστε παρατηρητικοί
- Να ανταποκρινόμαστε και να απολαμβάνουμε την επικοινωνία
- Να έχουμε θετική διάθεση
- Να επιδοκιμάζουμε αντιδράσεις και νέες συμπεριφορές
- Να επιτρέπουμε παύσεις
- Να δημιουργούμε και να επαναλαμβάνουμε οικείες και αμοιβαία ευχάριστες δραστηριότητες
- Να επεκτείνουμε τις αντιδράσεις μας ώστε να εξελιχθούν σε εναλλάξ επικοινωνία.

Πως εφαρμόζεται το Θεραπευτικό Παιχνίδι

Αρχίστε αργά και προσεκτικά, δώστε χρόνο στον εαυτό σας να σκεφτεί και να προετοιμαστεί.

Η διαδικασία του Θεραπευτικού Παιχνιδιού είναι μια ευχάριστη, χαλαρή και φυσική επικοινωνία με ένα άλλο άτομο.

Η τεχνική είναι ένας συνδυασμός φυσικών και αυθόρμητων αντιδράσεων και συνειδητών αποφάσεων κατά περιστάσεις.

Είναι καλό να κάνετε κάποιες υποκειμενικές παρατηρήσεις για το άτομο με το οποίο πρόκειται να δουλέψετε.

Είναι καλή ιδέα να κάνετε καταγραφές αξιολόγησης.

Μαρία Γκουγκούμη
Ειδική Παιδαγωγός
www.pyxidagnwsis.gr

Η συναναστροφή με τον Ορέστη

Τι ευχάριστη εμπειρία η αμοιβαία συναναστροφή με τον Ορέστη. Αυτή η αποδοχή άνευ όρων και η συνεχής οπτική επαφή με τον Ορέστη ήταν κάτι τόσο ωραίο που με γέμισε τόσο πολύ γιατί ένιωσα ότι ευχαριστήθηκα και εγώ και ο Ορέστης. Το παιχνίδι με τα χέρια, με τα πόδια μας, τα χαμόγελα ήταν το κάτι άλλο. Χρειάστηκε μόνο μια ώρα εκ μέρους μου να έρθω κοντά με το παιδί, να αφήσω τον εαυτό μου και να γελάσουμε και να παίξουμε. Όλο αυτό άρεσε στον Ορέστη, ένιωσα ότι πέρασε και εκείνος καλά, γέλια, παλαμάκια, χαρά. Τι τέλεια!! Τι να πω!! Χρειάζεται μόνο ουσιαστική και ποιοτική επικοινωνία, όρεξη να είσαι με το παιδί ότι και να κάνει και φυσικά να του δείχνεις την αγάπη σου, το ενδιαφέρον σου και ότι εγώ τώρα είμαι εδώ για εσένα και θα περάσουμε καλά. Ειλικρινά πιστεύω ότι η καθημερινή έστω και ολιγόωρη επαφή μέσω ποιοτικού και αμοιβαίου παιχνιδιού με το παιδί θα συνείσφερε στην πρόοδο, στην εξέλιξη αλλά θα μπορούσες να δεις και την ευχαρίστηση στο πρόσωπο του παιδιού. ΤΙ ΚΑΛΥΤΕΡΟ!!!!!!

Λόγος και αυτισμός

Τα άτομα με αυτισμό μπορεί να έχουν λόγο, μπορεί να μην έχουν και μπορεί να έχουν ένα “δικό” τους λόγο. Ειδικότερα, στις περισσότερες περιπτώσεις συναντάται δυσκολία στην πραγματολογία του λόγου. Χρησιμοποιεί δηλαδή τον λόγο αλλά δεν μπορεί να τον επικοινωνήσει με τα άλλα άτομα. Ο Α. έχει λόγο αλλά δυσκολεύεται να τον οργανώσει έτσι ώστε

να μπορεί να επικοινωνήσει. Χρησιμοποιεί διάφορες λέξεις και προτάσεις οι οποίες όμως δεν έχουν μια συνοχή ώστε να γίνει διάλογος. Μια άλλη περίπτωση λόγου σε άτομα με αυτισμό είναι αυτή που το άτομο “δημιουργεί” λέξεις ή και προτάσεις οι οποίες είτε δεν γίνονται κατανοητές από τον ακροατή, είτε χαρακτηρίζουν κάποιες καταστάσεις που γνωρίζουν λίγα άτομα (συνήθως οι γονείς). Το άτομο ορίζει στο μυαλό του μια λέξη ή ένα σύμβολο που τον οδηγεί σε κάποιο συμπέρασμα. Για παράδειγμα, ο Κ. χρησιμοποιεί μια λέξη που δεν είναι κατανοητή στον συνομιλητή του αλλά η μαμά του γνωρίζει πως αυτή η λέξη αναφέρεται στο ότι ο Κ. θέλει να πιεί νερό. Οι λέξεις που “δημιουργούν” τα άτομα στο φάσμα του αυτισμού είναι μοναδικές και ξεχωριστές στο καθένα οπότε ο λόγος τους παρουσιάζει μεγάλη ποικιλομορφία και μελετάται εξατομικευμένα.

Σίσσυ Δεστεμπασίδου
Λογοθεραπεύτρια

***“Η χαρά δεν είναι κάτι που σου συμβαίνει.
Πρέπει να επιλέγεις τη χαρά και να
συνεχίσεις να την επιλέγεις.”
Henri Nouwe***

Αυτιστικό φάσμα και Εγκεφαλική Λειτουργία

Ο εγκέφαλος κάθε ανθρώπου ρυθμίζει τις δραστηριότητες του μέσω ηλεκτρικών κυμάτων, τα οποία εκπέμπουν μικρούς ηλεκτροχημικούς παλμούς διαφόρων συχνοτήτων. Αυτά ονομάζονται εγκεφαλικά κύματα.

Το ηλεκτροεγκεφαλογράφημα (EEG), βοήθησε τους επιστήμονες να καταγράψουν και να ανακαλύψουν ότι ο εγκέφαλος παράγει τέσσερις διαφορετικούς τύπους εγκεφαλικών κυμάτων. Αυτά τα τέσσερα διαφορετικά ηλεκτρομαγνητικά κύματα είναι κύματα άλφα, τα κύματα βήτα, τα κύματα δέλτα και τα κύματα θήτα. Τα κύματα αυτά κατατάχθηκαν σύμφωνα με την ταχύτητα των ηλεκτρικών παλμών τους (κλίμακα Hertz).

Τα ηλεκτρομαγνητικά κύματα περιγράφουν τις διαφορετικές καταστάσεις της συνείδησης ή της αντίληψης του ανθρώπου.

Τα κύματα Άλφα (8-12 Hz) καταγράφονται όταν είμαστε σε μια κατάσταση πνευματικής και φυσικής χαλάρωσης, διατηρώντας ωστόσο την επίγνωση όσων συμβαίνουν γύρω μας.

Τα κύματα Βήτα είναι έντονα όταν βρισκόμαστε σε εγρήγορση ή διέγερση, όταν νιώθουμε ένταση ή φόβο και εκπέμπουν στα 14-30 Hz.

Τα κύματα Δέλτα εκπέμπουν σε συχνότητα 0,1–4 Hz. Παράγονται στο βαθύτερο επίπεδο του ύπνου χωρίς όνειρα, κατά το οποίο τα σώματά μας ελαττώνουν πολύ τις λειτουργίες τους.

Τα κύματα Θήτα (4-7 Hz) αποτυπώνουν μια κατάσταση υπνηλίας με μειωμένη συνείδηση. Τα εγκεφαλικά κύματα Θήτα έχουν συνδεθεί με την αυξημένη διαίσθηση, τη δημιουργία και το υποσυνείδητο.

Η διαφορά που έχει παρατηρηθεί στα παιδιά και τους ενήλικες που βρίσκονται στο φάσμα του αυτισμού, είναι ότι τα εγκεφαλικά κύματα δέλτα και θήτα τείνουν να είναι υψηλά ακόμη και κατά την διάρκεια της ημέρας, ενώ παράλληλα τα κύματα άλφα και βήτα βρίσκονται σε χαμηλότερα από τα μέσα επίπεδα.

Να τονίσω, ότι ο εγκέφαλος είναι εξαιρετικά ευπροσάρμοστος και έχει σημαντικές μαθησιακές ικανότητες. Είναι σε θέση να βελτιώνει την απόδοσή του, μέσω της διαδικασίας της αυτορρύθμισης, υπό την προϋπόθεση ότι θα λαμβάνει τα απαραίτητα μηνύματα σχετικά με τις αλλαγές που πρέπει να γίνουν με το σωστό τρόπο και στο κατάλληλο περιβάλλον.

Η Νευροανάδραση είναι μία καινοτόμα τεχνική πρόκλησης του εγκεφάλου, μία διαδικασία μάθησης, η οποία καθιστά το άτομο ικανό να μεταβάλλει την εγκεφαλική του δραστηριότητα. Είναι μια μη επεμβατική διαδικασία, που χρησιμοποιείται σε πολλές περιπτώσεις στις οποίες ο εγκέφαλος παρουσιάζει αποκλίσεις από την φυσιολογική λειτουργία του.

Σκοπός της Νευροανάδρασης είναι η εκπαίδευση του εγκεφάλου, ώστε να επιτευχθούν τα φυσιολογικά επίπεδα των εγκεφαλικών κυμάτων και κατ' επέκταση των σωματικών και ψυχολογικών λειτουργιών.

Η Νευροανάδραση βασίζεται σε πάνω από 40 χρόνια πανεπιστημιακής έρευνας σε κορυφαία ιδρύματα. Υπάρχει συσσωρευμένη κλινική εμπειρία στις ΗΠΑ και τη Δυτική Ευρώπη, με αρκετές εκατοντάδες μελέτες να αποδεικνύουν τα οφέλη της νευροανάδρασης.

Το Mente Autism είναι το 1ο σύστημα νευροανάδρασης νέας γενιάς για παιδιά με αυτισμό σχεδιασμένο για χρήση στο σπίτι. Η μοναδική τεχνολογία του δημιουργεί εξατομικευμένα ηχητικά σήματα νευροανάδρασης, τα οποία μέσω της ηχητικής διέγερσης αυξάνουν τα επίπεδα των κυμάτων άλφα και βήτα και μειώνουν τα επίπεδα των κυμάτων δέλτα και θήτα, βοηθώντας έτσι το παιδί να χαλαρώνει και να συγκεντρώνεται.

Ο θεράπων ιατρός μπορεί να ελέγξει τα αποτελέσματα των συνεδριών μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας του συστήματος εάν ο κηδεμόνας του χορηγήσει την άδεια. Συνιστάται για χρήση σε παιδιά που έχουν διαγνωστεί στο αυτιστικό φάσμα (ASD) και έχει τα θετικότερα αποτελέσματα όταν ξεκινάει από την ηλικία των 3 έως και την ηλικία 12 ετών. Το Mente Autism έχει παρατηρηθεί ότι ηρεμεί τους εγκεφάλους των παιδιών, βοηθώντας έτσι στη διαχείριση των συμπτωμάτων του αυτισμού, κάνοντας μια ουσιαστική διαφορά στις καθημερινές τους αλληλεπιδράσεις. Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφτείτε την ιστοσελίδα στη διεύθυνση www.bonviengroup.gr ή www.mentetech.com

Σπύρος Βασιλάκης

Η συμβολή διεθνών επιστημόνων για την εξέλιξη μιας παιδαγωγικής με βάση το παιχνίδι

Από τη δεκαετία του 1980 και μετά, το ενδιαφέρον των επιστημών στρέφεται στις εκπαιδευτικές- παιδαγωγικές διαστάσεις του παιχνιδιού. Αυτό διαπιστώνεται τόσο από την αύξηση των θεωρητικών μελετών και ερευνών στο συγκεκριμένο πεδίο, όσο και στην ίδια την παραγωγή παιχνιδιών με ανάλογο προσανατολισμό. Σημαντικοί παιδαγωγοί, όπως ο Jan Jacques Rousseau, ο Jean Piaget, ο Lev Vygotsky ο John Dewey, η Maria Montessori, ο Friedrich Froebel, η Margaret MacMillan και ο Rudolf Steiner συνέδεσαν το παιχνίδι με την εκπαίδευση, διατυπώνοντας ότι είναι θεμελιώδες παιδαγωγικό εργαλείο για τη μάθηση και ανάπτυξη των παιδιών και αναπτύσσοντας θεωρίες μάθησης γύρω από αυτό.

Παράλληλα, σημαντικός είναι και ο αριθμός των ψυχολόγων που υποστηρίζουν ότι το παιχνίδι έχει εκπαιδευτικό χαρακτήρα, έχοντας αναπτύξει την ψυχαναλυτική προσέγγιση αυτού. Ωστόσο, όπως διακρίνει κανείς και από την ιστορική εξέλιξη του παιχνιδιού, σταδιακά άρχισε να αναγνωρίζεται ως κάτι που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί στην εκπαίδευση των παιδιών, σε συνάρτηση βέβαια με την ιδιαίτερη σημασιοδότηση και νοηματοδότηση της παιδικής ηλικίας.

Από τους πρώτους που εκφράστηκαν θετικά για την συμβολή του παιχνιδιού ως αντικείμενο στην εκπλήρωση εκπαιδευτικών στόχων και προσδοκιών ήταν ο John Locke (1632- 1704). Ο Locke, αντίθετα με άλλους που θεωρούσαν τη χρήση των παιχνιδιών και αθυρμάτων ως εμπόδιο στην εκπαιδευτική διαδικασία, υποστήριξε ότι αυτά, και ειδικότερα τα φυσικά παιχνίδια, μπορούν να λειτουργήσουν ως εργαλεία ανάπτυξης της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Συγκεκριμένα και όσον αφορά την εκμάθηση της ανάγνωσης, εξέφρασε ότι το παιδί πρέπει να μαθαίνει παίζοντας, κάτι που επιτυγχάνεται με τη χρήση κύβων στις πλευρές των οποίων είναι χαραγμένα γράμματα ή συλλαβές. Αργότερα, την περίοδο του 18^{ου} αιώνα, εμφανίζεται μια ομάδα εκπαιδευτικών αθυρμάτων και παιχνιδιών, τα οποία προσδοκούν να καλλιεργήσουν και να αναπτύξουν ορισμένες ιδιότητες του ανθρώπου (Γκουγκουλή, Καρακατσάνη, 2008). Η άποψη αυτή για την συμμετοχή του παιχνιδιού στην ενεργό μάθηση, στοχεύει από την μία πλευρά στην αγωγή για ευτυχία, και από την άλλη στην αγωγή για συνειδητούς, υπεύθυνους και εργατικούς μετέπειτα πολίτες (Πανταζής, 1999).

Σχετικά με το θεωρητικό υπόβαθρο που αναπτύχθηκε γύρω από παιχνίδι, υπάρχουν διάφορες θεωρίες μάθησης και χωρίζονται σε κλασικές και μοντέρνες. Οι κλασικές θεωρίες αναπτύχθηκαν τον 19^ο αιώνα και προσπάθησαν να εξηγήσουν την ύπαρξη και το σκοπό του παιχνιδιού. Κάποιες από αυτές είναι η θεωρία της πλεονάζουσας ενέργειας (Spencer), η θεωρία της χαλάρωσης, ξεκούρασης μέσω του παιχνιδιού (Lazarus). Οι μοντέρνες θεωρίες, από την άλλη, προσπαθούν να εξηγήσουν το ρόλο του παιχνιδιού στην ανάπτυξη του υποκειμένου. Τέτοιες θεωρίες είναι η ψυχοδυναμική θεωρία του παιχνιδιού (Freud, Erikson) και οι γνωστικές αναπτυξιακές θεωρίες (Piaget, Vygotsky) (Γκαράνη, 2008).

Εκκινώντας από τις θεωρίες που ερμηνεύουν την ανάγκη του ανθρώπου να παίζει με καθαρά βιολογικούς όρους, σημειώνουμε τη χαρακτηριστική θεωρία της πλεονάζουσας ενεργητικότητας με βασικότερο εκπρόσωπο τον Herbert Spencer. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Ματσαγγούρας (2000) η βιολογική αυτή θεωρία, αντιμετωπίζει το παιχνίδι ως διέξοδο στην πλεονάζουσα παιδική ενεργητικότητα και επομένως ως ενεργητική εκτόνωση που επιφέρει ανακούφιση στο παιδί με άμεσο αποτέλεσμα ένα ευχάριστο συναίσθημα το οποίο λειτουργεί ως το βασικό κίνητρο για παιχνίδι. Το παιχνίδι επομένως αποτελεί εδώ το σημαντικότερο μέσο για την εκτόνωση της υπερβολικής ενεργητικότητας που συσσωρεύετε στο παιδί (απολύτως φυσιολογική κατάσταση για το πλαίσιο ενός υγιούς νευρικού συστήματος). Παρά τις σημαντικές πτυχές της, η συγκεκριμένη θεωρία αποτυγχάνει να εξηγήσει στο σύνολό του το φαινόμενο του παιχνιδιού. Είναι γεγονός ότι το παιδί ακόμα και μετά την πιο κοπιαστική εργασία δεν απαρνείται ολοκληρωτικά το παιχνίδι ενώ παρατηρείται συχνά αλλαγή στο είδος του παιχνιδιού που αποτελεί μία επιλογή με σκοπό την ανανέωση. Η θεωρία επιπλέον αδυνατεί να εξηγήσει την ύπαρξη πιο πολύπλοκων παιχνιδιών που δεν απαιτούν ζωηρή ενέργεια (Παπαδιονυσίου, 2014).

Ο Vygotsky (1896- 1934) έθεσε τα θεμέλια στην ανάπτυξη των θεωριών της κοινωνικοποίησης, στις οποίες στηρίζεται και το θεωρητικό υπόβαθρο του παιχνιδιού. Σύμφωνα με τις θεωρίες κοινωνικοποίησης, η σημασία του παιχνιδιού έγκειται στην συνεισφορά της κοινωνικής διαπαιδαγώγησης του νεαρού ατόμου. Παίζοντας, το παιδί, έρχεται σε επαφή με το σύνολο των κυρίαρχων αξιών, αντιλήψεων, τρόπων συμπεριφοράς και εκφράσεων (Γκουγκουλή, Κούρια, 2000). Αναλυτικότερα, ο ίδιος υποστήριξε ότι κάθε παιδί κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού, προβάλλει τον εαυτό του στις τωρινές δραστηριότητες των ενηλίκων που το περιβάλλουν και ακόμα προβάλλει τους μελλοντικούς ρόλους και τις αξίες όπως το ίδιο τις αντιλαμβάνεται (Γκαράνη, 2008). Το παιχνίδι, κατά τον Vygotsky, προηγείται της ανάπτυξης. γιατί το παιδί μέσα από το παιχνίδι αποκτά εφόδια απαραίτητα για την κοινωνική του προσαρμογή και συμμετοχή. Ακόμη, κατά την προσχολική ηλικία το παιχνίδι αποτελεί το υψηλότερο επίπεδο ανάπτυξης για το υποκείμενο, καθώς αυτό εξελίσσεται μέσα από τις δραστηριότητες του παιχνιδιού. Υπό αυτήν την έννοια το παιχνίδι μπορεί να θεωρηθεί ως η κυρίαρχη δραστηριότητα που καθορίζει την ανάπτυξη του παιδιού. Επίσης, τόνισε τη σημασία του κοινωνικού παιχνιδιού ως μηχανισμού με τον οποίο οργανώνονται κοινές έννοιες και κατάλληλη κοινωνική γνώση. Ωστόσο θεωρεί και το μοναχικό παιχνίδι ως κοινωνική δραστηριότητα, εφόσον τα θέματα, οι ρόλοι και τα κείμενα που εμπλέκονται στο παιχνίδι αντιπροσωπεύουν την αντίληψη και την οικειοποίηση του παιδιού με τα κοινωνικό-μορφωτικά υλικά της κοινωνίας (Quill, 2000/ Elliot, Kratochwill, Littlefield- Cook, Travers, 2008).

Εκτός από τον Vygotsky, και ο Piaget (1896- 1980) αναφέρθηκε στο θεμελιώδη ρόλο του παιχνιδιού αναπτύσσοντας τη θεωρία της γνωστικής ανάπτυξης μέσω του αυτού. Γενικότερα, ο Piaget, μέσω της θεωρίας των σταδίων, μελέτησε τη διαδοχή των μηχανισμών συγκρότησης εννοιών σε σχέση με τη γνωστική δομή του παιδιού. Κάθε στάδιο ανάπτυξης των υποκειμένων, διακρίνεται από συγκεκριμένες ιδιότητες και γνωρίσματα. Οι αντιληπτικές και μαθησιακές ικανότητες των παιδιών καθορίζονται από το στάδιο ανάπτυξης τους. Η απόκτηση δεξιοτήτων δηλώνουν την νοητική ετοιμότητα του παιδιού να μεταβεί από το ένα στάδιο στο άλλο και με αυτό τον τρόπο καθορίζεται ο ρυθμός μετάδοσης αλλά και τα προς μετάδοση περιεχόμενα (Γκουγκουλή, Κούρια, 2000). Πιο συγκεκριμένα, και σε ότι αφορά το παιχνίδι, ο Piaget εξέφρασε ότι όλα τα παιδιά πρέπει να παίζουν.

Ο ίδιος υποστήριξε ότι το παιχνίδι είναι απαραίτητο για την ανάπτυξη της σκέψης και της γλώσσας και συμβάλλει στη μεταβίβαση της κουλτούρας. Ισχυρίστηκε ότι επειδή το παιδί κατά τη διάρκεια της διαδικασίας προσαρμογής και ενσωμάτωσης στο κοινωνικό και υλικό περιβάλλον δεν κατορθώνει να ικανοποιήσει τις διανοητικές και συναισθηματικές ανάγκες του Εγώ του, γίνεται απαραίτητο για την συναισθηματική και την διανοητική του ισορροπία να διαθέτει έναν τομέα δραστηριοτήτων, που θα έχουν ως κίνητρο όχι πια την προσαρμογή του παιδιού στην πραγματικότητα, αλλά αντίθετα την αφομοίωση της πραγματικότητας στο Εγώ του. Το παιχνίδι αποτελεί για το παιδί το δικό του εκφραστικό μέσο, που είναι απαραίτητο για τη σχέση του με την πραγματικότητα. Η γλώσσα προσφέρει στο παιδί μορφές έκφρασης που είναι υποχρεωτικές και συλλογικά κατασκευασμένες, χωρίς δική του προσωπική συμμετοχή. Αυτές οι μορφές δεν είναι πάντα κατάλληλες για να εκφράσουν τις ανάγκες του παιδιού. Το ρόλο αυτό έρχεται να αναλάβει το παιχνίδι, μέσα από το οποίο το παιδί μπορεί να εκφράζει ελεύθερα τις ανάγκες και τις επιθυμίες του (Γερμανός, 2004/ Elliot, Kratochwill, Littlefield- Cook, Travers, 2008).

Η συστηματική εισαγωγή του παιχνιδιού κατασκευών στα νηπιαγωγεία έγινε από τους Froebel, Montessori και Decroly. Πιο συγκεκριμένα, ο Froebel (1782- 1852) ανέδειξε σε θεμελιώδες διδακτικό αξίωμα την παιδαγωγική χρήση της διδασκαλίας με παιγνιώδη μορφή και χαρακτήρα. Το πρώτο εκπαιδευτικό και παιδαγωγικό υλικό που επινοήθηκε από τον ίδιο, το 1837, ήταν τα λεγόμενα «δώρα». Τα «δώρα» ως παιδαγωγικό υλικό, αποσκοπούσαν στην απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων που θα ωφελήσουν τα νήπια. Με την ανάπτυξη ενός παιδαγωγικού συστήματος γύρω από το όνομα του, το φρεβελιανό σύστημα, εισήγαγε τις φρεβελιανές εργασίες, οι οποίες αφορούν την πλαστική, ζωγραφική, το ράψιμο και το κέντημα. Σύμφωνα με τις φρεβελιανές εργασίες, το παιδί μαθαίνει να χειρίζεται υλικά όπως είναι ο πηλός και η ζύμη, ενώ παράλληλα εξασκεί δεξιότητες όπως είναι να κόβει και να υφαίνει, ακολουθώντας ένα προσεχτικά διατυπωμένο σχέδιο που εξασφαλίζει το κατώτατο όριο ελεύθερου παιχνιδιού (Πανταζής, 1999).

Η επίσημη και επικρατέστερη μορφή του διδακτικού υλικού, βασιζόμενο στο παιχνίδι, αναπτύχθηκε το 1920 και ιδιαίτερα σημαντική ήταν η συμβολή της Montessori (1870- 1952). Σύμφωνα με την ίδια το νήπιο ή το νεαρό άτομο έχει ενδιαφέρον μόνο για το διδακτικό και μορφωτικό παιχνίδι, καθώς αυτό ικανοποιεί τις πνευματικές του ανάγκες, ενώ αντιθέτως τα βιομηχανικά παιχνίδια ως τυχαία κατασκευάσματα, δεν ικανοποιούν το παιδί, αλλά το ωθούν να κάνει ανώφελες και άτακτες κινήσεις. Με βάση τη διδακτική της αντίληψη, τα παιχνίδια με παιδαγωγικό χαρακτήρα είναι εκείνα που προωθούν σκοπούς μάθησης, οι οποίοι είναι απλοί και εμπεριέχουν τον έλεγχο του λάθους. Η ίδια ευνοούσε τα κατασκευαστικά παιχνίδια, ενώ δεν ενθάρρυνε το φανταστικό ή το κοινωνικό- δραματικό παιχνίδι (Γκουγκουλή, Καρακατσάνη, 2008/ Πανταζής, 1999).

Αντίθετα με την διδακτική αντίληψη της Montessori, τάχθηκε ο Dewey (1859- 1952) και Cousinet (1881- 1973), ενισχύοντας μια διαφορετική και πιο μοντέρνα διάσταση στην παιγνιώδη διδασκαλία. Η εκπαιδευτική τους πρακτική δεν εμπεριείχε συγκεκριμένο παιγνιώδες διδακτικό υλικό, αλλά βασιζόταν στο βιωματικό παιχνίδι, δηλαδή την αναπαράσταση παιχνιδιών από τη κοινωνική ζωή των παιδιών (Γκουγκουλή, Καρακατσάνη, 2008).

Κλείνοντας, η επίδραση που ασκεί το παιχνίδι έχει μελετηθεί επανειλημμένως από τους επιστήμονες, λόγω των ποιοτικών αλλαγών που επιφέρει στον ψυχισμό και στο χαρακτήρα του παιδιού. Τα παιχνίδια- αντικείμενα, όπως οι κούκλες και τα λούτρινα κουκλάκια επιδρούν σημαντικά στη διαμόρφωση της ηθικής και αισθηματικής πλευράς της προσωπικότητας των παιδιών. Με τα ομαδικά παιχνίδια, όπως είναι τα επιτραπέζια παιχνίδια, τα παιδιά ικανοποιούν την ανάγκη τους για συντροφιά, με την παρουσία γονέων ή φίλων και παράλληλα αναπτύσσουν την ικανότητα προσαρμογής σε κανόνες. Πολύ σημαντική είναι και η λειτουργία συγκεκριμένων εκπαιδευτικών παιχνιδιών, μέσω των οποίων το παιδί έρχεται σε επαφή και αρχίζει να κατακτά στόχους της διδακτικής διαδικασίας.

Φανή Αντωνούδη,

Απόφοιτη του Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής και Φοιτήτρια Μεταπτυχιακού Ειδικής Αγωγής του Πανεπιστημίου Λευκωσίας

Αυτισμός και θεραπευτικό παιχνίδι

Βολογιαννίδου Ευα

Οι τεχνικές παρέμβασης αντιμετώπισης των συμπτωμάτων του αυτιστικού φάσματος είναι ποικίλες και περιλαμβάνουν προσεγγίσεις στις βασικές κατηγορίες ελλειμμάτων που εντοπίζονται στον αυτισμό, την κοινωνική αλληλεπίδραση, την έλλειψη λεκτικής επικοινωνίας, την επαναληπτική στερεοτυπική συμπεριφορά, την εμμονή σε συγκεκριμένες τελετουργίες και δραστηριότητες. Όσο νωρίτερα πραγματοποιηθεί μια διάγνωση και ακολουθηθεί μια στρατηγική παρέμβασης, τόσο πιο αποτελεσματική θα μπορέσει να είναι προς όφελος του παιδιού.

Λαμβάνοντας υπόψη την ποικιλία σοβαρότητας των συμπτωμάτων που ανήκουν στο φάσμα του αυτισμού, οι παρεμβάσεις που θα επιλεγούν για την διαχείριση μιας αυτιστικής περίπτωσης πρέπει να είναι εξατομικευμένες να καλύπτουν τις συγκεκριμένες ανάγκες και να αφορούν την ιδιαίτερη αναπτυξιακή πορεία του παιδιού. Οι στόχοι των παρεμβάσεων πρέπει να διαχωρίζονται σε βραχυπρόθεσμους και μακρυπρόθεσμους ενώ συγχρόνως, μια διεπιστημονική προσέγγιση του αυτισμού είναι αναγκαία ώστε το πόρισμα να είναι διαφορικό και συλλογικό και να εμπλέκει όσο το δυνατόν περισσότερες πλευρές ελλειμμάτων.

Στο θεραπευτικό παιχνίδι που διαρκεί 2 ώρες την εβδομάδα η Π. έρχεται με ανυπομονησία. Η επαφή με την υποφαινόμενη γίνεται μέσω παιχνιδιού που επιθυμεί η Π., ενώ κάποιες φορές ακούει τις παροτρύνσεις και τις προτάσεις της υποφαινόμενης για αλληλεπίδραση στο παιχνίδι και δείχνει προτίμηση στα λούτρινα ζωάκια. Πολλές φορές τα απλώνει στο πάτωμα και ξαπλώνει πάνω τους, ενώ τραβώντας το χέρι της υποφαινόμενης της δείχνει ότι θέλει να τα χαϊδέψουν μαζί. Όταν χρειάζεται κάτι από το κουτί των παιχνιδιών έχει μάθει να δείχνει αυτό που θέλει. Άλλο αγαπημένο της παιχνίδι είναι ένας πολυόροφος ξύλινος διάδρομος αυτοκινήτων με πολλές στροφές. Της αρέσει να βάζει επάνω μπίλιες και να τις βλέπει να κατεβαίνουν. Της αρέσουν επίσης τα κινητικά παιχνίδια, η κούνια και το τραμπολίνο.

Μέσα από το θεραπευτικό παιχνίδι έχει παρατηρηθεί βελτίωση του χρόνου συγκέντρωσής σε μια δραστηριότητα. Επίσης, ενώ δεν επιτυγχάνεται συχνά η βλεμματική επαφή υπάρχουν στιγμές που θα γίνει επαφή με τα μάτια έστω και στιγμιαία. Αυτό συνήθως γίνεται προς το τέλος του θεραπευτικού παιχνιδιού και αφού η Π. βρίσκεται σε μια κατάσταση χαλάρωσης.

Επιπλέον, σημειώνεται πρόοδος όσον αφορά την αλληλεπίδραση. Στις αρχές η Π. δεν ενδιαφερόταν καθόλου για το άτομο που βρίσκεται δίπλα της.

Αποσυρόταν σε μια γωνιά του δωματίου επιλέγοντας το δικό της παιχνίδι δρώντας στερεοτυπικά και χτυπώντας τα χέρια στο πάτωμα. Δεν άκουγε τις παροτρύνσεις, ούτε έβλεπε τι έκανε η υποφαινόμενη. Σταδιακά άρχισε να παρατηρεί το περιβάλλον και πλέον περιμένει από την υποφαινόμενη τελετουργικά να βγάλει τα παιχνίδια με τη σειρά που τα παίζουν συνήθως. Τέλος, ενώ συνήθως η Π. είναι ανέκφραστη πολλές φορές κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού πλέον χαμογελά και έχει μειώσει σημαντικά τις στερεοτυπικές κινήσεις (παλινδρομήσεις, παλαμάκια).

Τέλος, στην περίπτωση της Π. είναι έντονη η αδυναμία σε δεξιότητες κινητικότητας και συντονισμού αλλά και τα αισθητηριακά προβλήματα, κυρίως αυτά που αφορούν την αφή και την ακοή. Το αισθητηριακό παιχνίδι (sensory play) με διαφορετικές υφές υλικών είναι μια προτεινόμενη παρέμβαση καθώς θα βοηθήσει την έμφυτη απώθηση προς ορισμένα υλικά όπως είναι ο,τιδήποτε κολλάει στα χέρια ή ο,τιδήποτε έχει πιο χαμηλή θερμοκρασία από το σώμα της. Η θεραπεία μέσω αισθητηριακού παιχνιδιού ξεκινά από το επίπεδο ολοκλήρωσης του κατέχει το παιδί σε ικανοποιητικό βαθμό και προχωρά σταδιακά στα επόμενα επίπεδα, μέχρι να επιτευχθεί η αισθητηριακή εξοικείωση στα υλικά. Η εξοικείωση θα μειώσει τις περιπτώσεις υπερφόρτωσης και θα ισορροπήσει σταδιακά τις αντιδράσεις του παιδιού στα ερεθίσματα.

Γκονελά, Χ.Ε. (2006). *Αυτισμός αίνιγμα και πραγματικότητα Από τη θεωρητική προσέγγιση στην εκπαιδευτική παρέμβαση. Για γονείς, εκπαιδευτικούς Γενικής και Ειδικής αγωγής και νηπιαγωγούς*. Αθήνα: Εκδόσεις Οδυσσέας

Harpe, F. (2008). *Αυτισμός σύγχρονη ψυχολογική θεώρηση*. (Δ.Π. Στασινός, Μεταφ.). Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Gutenberg

Κάκουρος Ε., Μανιαδάκη Κ.(2005). *Ψυχοπαθολογία παιδιών και εφήβων*. Αθήνα: Εκδόσεις Τυπωθήτω.

Conn, C. (2016). Play and friendship in inclusive autism education: supporting learning and development. Routledge

**"Όποιος συνειδητοποιεί
πόσο ισχυρές
είναι οι σκέψεις του,
δεν θα σκεφτεί ποτέ πια
αρνητικά."
*Peace Pilgrim***

Για την Ελεονόρα...

Είμαι μητέρα μιας μικρής, χαριτωμένης δεσποινίδος. Το όνομα της είναι Ελεονόρα και είναι πέντε χρονών. Διαγνώστηκε με ήπια μορφή αυτισμού κάτι το οποίο με προβλημάτισε πολύ, από την άλλη όμως έφτιαξε τη σχέση μου με τη κόρη μου. Επίσης άλλαξε πολύ το τρόπο με τον οποίο σκέφτομαι και σε αυτό με βοήθησε πολύ η κυρία Μαρέικε.

Τι να πω για αυτήν τη γυναίκα, για εμένα είναι ένας σωτήρας γιατί με έκανε να καταλάβω τη κόρη μου, να την αποδεχτώ έτσι ακριβώς όπως είναι, να την αγαπήσω ακόμη περισσότερο. Αν μαθαίνω κάτι από όλη αυτή την διαδικασία που περνάω είναι ότι δεν αρκεί να αποδεχτείς τη διαφορετικότητα του παιδιού σου αλλά να το εντάξεις στη ζωή σου, στη καθημερινότητα σου και αυτό ίσως είναι και το πιο δύσκολο κομμάτι όλης αυτής της διαφορετικότητας που ονομάζεται αυτισμός.

Δεν ξέρω αν έχω ξαναδεί την Ελεονόρα μου τόσο ευτυχισμένη όσο τη βλέπω όταν τη πηγαίνω στο κέντρο αυτισμού. Τα ματάκια της λάμπουν από χαρά, είναι 2-3 ώρες μέσα με τη κυρία Μαρέικε και τη Τώνια και δε σταματάει να χαμογελάει και να διασκεδάζει, να παίζει. Όταν τη βλέπω εκεί μέσα ξέρω ότι έκανα το καλύτερο που θα μπορούσα για τη Ελεονόρα. Της πρόσφερα αυτό που ίσως είναι το μόνο που τελικά έχουν ανάγκη όλα τα παιδιά του κόσμου: την αποδοχή. Μια τόσο μικρή λέξη που όμως

σημαίνει τόσα πολλά. Αν όλοι οι γονείς σεβόμασταν και αποδεχόμασταν τη διαφορετικότητα των παιδιών μας πιστεύω ότι θα κάναμε πιο ευτυχισμένα τα παιδιά μας.

Σεβερίνα

Facebook/Κέντρο Αυτισμού

Πρόσφατα αντιλήφθηκα μια άλλη διάσταση στο ταμπού του αυτισμού. Πάντα με απασχολούσε αυτό. Γιατί τώρα που έγινε η διάγνωση πέφτουν οι γονείς σ' ένα κενό; Το παιδί δεν άλλαξε, είναι αυτό που γνωρίζουν. Απλά τώρα μπορούν να χτίσουν, να μάθουν για τις ανάγκες του και να κατανοούν τις συμπεριφορές του καλύτερα. Αλλά δυστυχώς πολλοί γονείς τρομάζουν πολύ με τη διάγνωση αυτή, επειδή έχουν πλήρη άγνοια και νομίζουν ότι το παιδί τους θα γίνει όπως πολλά παιδιά που μπορούμε να δούμε στο ίντερνετ.

Ο αυτισμός δεν είναι μια εκφυλιστική διαταραχή!! Από τη στιγμή που το παιδί πήρε αυτή τη διάγνωση, μπορεί να βοηθηθεί και να εξελιχθεί. Υπάρχουν όμως πολλά μέτωπα: ποια είναι η πιο κατάλληλη αγωγή, τι θα ακολουθήσουμε και τι θα απορρίψουμε, πόσο μπορούν οι γονείς να συμμετέχουν και να εφαρμόζουν στην καθημερινότητα του παιδιού. Είναι δύσκολα θέματα αυτά και δυστυχώς υπάρχουν πολλές απόψεις και κατευθύνσεις.

Εγώ πιστεύω ότι ο γονιός θα κρίνει πρώτα από όλα σε πιο θεραπευτικό περιβάλλον ο ίδιος ο γονιός νιώθει ότι καλύπτεται και έπειτα πόσο καλά αισθάνεται το παιδί εκεί. Είναι πολύ σημαντικό ο γονιός να μάθει συγκεκριμένες τεχνικές για να εντάξει στην καθημερινότητα, όπως ο γονιός κουφού παιδιού μαθαίνει τη νοηματική γλώσσα. Πρέπει ο γονιός αυτιστικού παιδιού να κατανοεί τι είναι η επικοινωνία, και πώς μπορεί με λίγη προσπάθεια να παίζει πολύ μεγάλο και εποικοδομητικό ρόλο στην εξέλιξη του παιδιού.

Έχοντας υπόψη όλα αυτά, δεν υπάρχει περίπτωση το παιδί να χάνεται περισσότερο, αλλά η διάγνωση είναι το πρώτο σκαλοπάτι προς την εξέλιξη και την αλλαγή.

Το θεραπευτικό παιχνίδι Κ.Α.Λ.Ε.Σ.Μ.Α. είναι ο μοναδικός τρόπος να κάνουμε πραγματική επαφή με το παιδί και να συναντιούνται οι καρδιές μας. Αν αποδεχόμαστε το παιδί άνευ όρων, τότε μας πλησιάζει. Αν δεν το αποδεχόμαστε άνευ όρων, και θέλουμε να το αλλάξουμε, θα απομακρυνθεί από μας.

Όλοι μας λειτουργούμε έτσι! Ποιος θέλει να κάνει παρέα με έναν άνθρωπο που μας διορθώνει όλη την ώρα και που μας δείχνει ότι δεν μας εγκρίνει, είτε με λόγια είτε με τη στάση του;

Το αυτιστικό παιδί έχει υψηλό εγωκεντρισμό και επομένως έλλειψη κοινωνικότητας. Γι αυτό το λόγο η ένταξή του στο παιδικό σταθμό για να βρεθεί με άλλα παιδιά δεν θα το βοηθήσει να ξεπεράσει τον αυτισμό, αλλά εκείνο θα ενοχλεί τα άλλα παιδιά, θα

δυσκολεύει τον εκπαιδευτικό και το ίδιο δεν θα καταλάβει γιατί το μαλώνουν, αφού κάνει αυτό που του αρέσει.

Ένα παιδί που δεν έχει κοινωνικότητα, δεν μπορεί να κοινωνικοποιηθεί!!! Πρώτα χρειάζεται να αποκτήσει κοινωνικότητα, με το θεραπευτικό παιχνίδι - άλλος τρόπος δεν υπάρχει! - ώστε να γίνει πιο αμοιβαίο, πιο συνεργάσιμο και έτσι θα μπορεί να πάρει από τα άλλα παιδιά αυτό που θέλουμε.

Τα αδέλφια αυτιστικών παιδιών περνάνε δύσκολες στιγμές πολλές φορές και είναι λογικό να ζηλεύουν. Γι' αυτό συχνά προτείνω στους γονείς να φέρουν και τα δύο παιδιά για να παίξουμε μαζί τους. Έτσι και τα δύο παιδιά βιώνουν την αποκλειστικότητα και τη χαρά μας, παίρνουν πολλή αξία από αυτό και νιώθουν πάρα πολύ όμορφα! Δύο αφοσιωμένοι και ενθουσιασμένοι συνεργάτες παίζουν μια ώρα με το ένα παιδί και μία ώρα με το άλλο. Έτσι ο γονιός απελευθερώνεται για δύο ολόκληρες ώρες, και όλοι είναι ευχαριστημένοι.

"Πρέπει να μάθει να περιμένει!"

Βεβαίως! Αλλά όσο πιο κοινωνικό γίνεται το παιδί, τόσο το πιο εύκολα γίνεται αυτό. Η καθημερινότητα έχει πολλές στιγμές που το παιδί πρέπει να περιμένει, δεν χρειάζεται να το φορτώσουμε περισσότερο. Πρέπει να αποφύγουμε τη σύγχυση όσο μπορούμε. Από τη στιγμή που το παιδί ακόμα δεν μπορεί να καταλάβει γιατί δεν γίνεται αυτό που ζητάει, αφού κάθε άλλη φορά γίνεται, δεν είναι αυτή μια καλή στιγμή για να μάθει να περιμένει. Για παράδειγμα: Ο Κωνσταντίνος ήρθε νωρίς χτες και έπρεπε να περιμένει λίγο μέχρι να ξεκινήσουμε. Ήθελε να μπει στο δωμάτιο παιχνιδιού, γιατί κάθε φορά μπαίνει εκεί κατευθείαν. Θεωρώ ότι το σωστό ήταν να γίνει αυτό.

Τι ωραίο παιχνίδι παίξαμε με τον Κωνσταντίνο χτες! Χωρίς αντικείμενα, χωρίς αυτοκινητάκια, αλλά με κινήσεις μαζί, τραγούδι μαζί, ήχους μαζί, γέλιο μαζί!, ρυθμός μαζί. Μου έδινε όλη την ώρα την ευκαιρία να πάρει τον έλεγχο και να βιώνει την ανταπόκρισή μου σε ο,τι έκανε. Καρδιά με καρδιά, ψυχή με ψυχή. Τέτοια συνάντηση ψυχής είναι ο σκοπός μας.

Στο ΚΑΛΕΣΜΑ ενισχύουμε αυτό που το παιδί ήδη χαίρεται. Για παράδειγμα όταν βλέπουμε ότι βάζει την κουβερτούλα επάνω του, ίσως να το βοηθήσουμε να το στρώσουμε καλά, ή να τοποθετήσουμε ακόμα και ένα μαξιλάρι επάνω του για περισσότερη πίεση. Θέλουμε το παιδί να νιώθει ότι είμαστε μαζί του με ενθουσιασμό και πάντα προσπαθούμε να μπούμε στη θέση του. Τι του αρέσει; Αυτό θα κάνουμε με το παραπάνω!

Τα ευχάριστα νέα είναι ότι ξεκινήσαμε εκπαίδευση στο ΚΑΛΕΣΜΑ και ταυτόχρονα βρήκαμε περίπου 25 εθελοντές και έτσι γεμίζουμε το χώρο μας με χαρούμενους και ενθουσιασμένους ανθρώπους, και μπορούμε να αφιερώσουμε άφθονο χρόνο στην υποστήριξη γονέων. Είμαι πολύ περήφανη να πω ότι υπάρχουν περιπτώσεις κατά τη διάρκεια του θεραπευτικού παιχνιδιού με το παιδί, που ο γονιός ξαπλώνει στον καναπέ και κοιμάται.... Και αυτός είναι ο σκοπός!

Είναι σημαντικό ένα παιδί να χρησιμοποιεί και τα δύο χέρια του ταυτόχρονα, γιατί τότε ενεργοποιούνται τα δύο ημισφαίρια του εγκεφάλου. Έτσι οι δραστηριότητες που το αναγκάζουν να το κάνει αυτό, είναι πολύ καλές, όπως ο Αλέξης σήμερα που έσπρωχνε τις αθλητικές μπάλες και τις δυο.

Μερικές φορές υπάρχουν φάσεις στις οποίες τα παιδιά δεν θέλουν τίποτα. Η Χαρούλα είχε γίνει πολύ παθητική. Δεν ενδιαφέρθηκε για τίποτα, αδιαφορούσε εντελώς για ό,τι πρότεινα εγώ. Και σ' αυτό χρειάζεται την αποδοχή μας. Μπορεί να μας κάνει να νιώθουμε άχρηστοι ή ανίκανοι, αλλά η προσέγγισή μας είναι όμως να ακολουθούμε το παιδί και να αποδεχόμαστε ό,τι κάνει ή είναι αυτή τη στιγμή. Πρέπει να είμαστε σίγουροι ότι το παιδί θέλει να είναι κοντά μας και αυτό είναι που θα εισπράξουμε τότε.

Μπορούμε να ΕΙΜΑΣΤΕ ΜΑΖΙ με το παιδί ακόμα και όταν συμβαίνει αυτό. Στην Χαρούλα έκανα ποδομασάζ μερικές φορές, ή απλά ακούγαμε χαλαρωτική μουσική μαζί. Με τον Ορέστη περπατάμε στο δωμάτιο και παίζουμε με χριστουγεννιάτικα στολίδια. Επίσης του αρέσει πάρα πολύ να χωθούμε μαζί κάτω από μια κουβέρτα. Η χαρά του είναι μεγάλη και η επαφή μας πολύ ικανοποιητική. Αυτό έχει σημασία! Δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα άλλο. Να δείξουμε τη χαρά μας και την αφοσίωση μας σ' αυτά!

Ο θυμός του αυτιστικού παιδιού μας φαίνεται πολλές φορές υπερβολικός. Σίγουρα όμως δεν είναι έτσι για εκείνα!! Όσο πιο σαφές είναι το περιβάλλον, τόσο λιγότερο θα συμβούν εκρήξεις θυμού. Όταν συμβαίνουν, το καλύτερο είναι απλά να αφήσουμε τα παιδιά να ξεθυμώνουν, γιατί κάθε προσπάθεια με σκοπό να ηρεμήσουν, βάζει λάδι στη φωτιά.

Ο Κωνσταντίνος μια φορά βρήκε ένα ωραίο παιχνίδι: να σαλιώνει τα γυαλιά μου! Έπαιξα το παιχνίδι μαζί του, δείχνοντας τάχα που είναι ακόμα λερωμένο για να το σκουπίσει. Έτσι περάσαμε ένα τέλειο δεκάλεπτο. Όταν του πέρασε το ενδιαφέρον, πήρα τα γυαλιά μου για να τα σκουπίσω και τότε του ήρθε να τα φορέσει εκείνος. Αυτό δεν το επιτρέπω σε κανένα παιδί, και αυτό προκάλεσε μεγάλη οργή! Φώναξε και έκλαψε για 40 λεπτά: "Μαμά, άνοιξέ με!" Το καλό ήταν ότι δεν ήθελε να λερωθεί, ούτε από τα δάκρυά του, και έτσι ερχόταν σε μένα για να σκουπιστεί με τη μπλούζα μου. Αυτό μου έδωσε την ευκαιρία να τον χαϊδέψω λίγο και να του μιλήσω ήρεμα.

Έδινα σε κάθε συνεδρία πατατάκια στον Παναγιώτη, γιατί μας πρόσφερε ευκαιρία για επικοινωνία. Μια φορά ήρθαν οι αδελφές του για να δουν πώς παίζουμε. Η μία πήρα πατατάκια όταν είχαμε τελειώσει με τον Παναγιώτη και της είπα να μην την δει με αυτά. Δεν με άκουσε και ο Παναγιώτης την είδε και ήθελε και εκείνος πάλι πατατάκια, τα οποία όμως είχαν τελειώσει. Θύμωσε πολύ με το δίκαιό του. Γιατί να τον προκαλέσουμε;; Η αδελφή του όμως του είπε: "Σιγά, Παναγιώτη, σταμάτα!" Για αυτόν όμως ήταν ακατανόητη η κατάσταση και άκρως σοβαρή.

Πρέπει να σεβόμαστε το αυτιστικό παιδί. Όσο δημιουργούμε σαφήνεια, τόσο λιγότερα προβλήματα θα έχουμε όταν μεγαλώσει.

Στόχοι για το 2018

Ποιο στόχο θέσατε για το 2018; Κόψτε το σε μικρότερα βήματα και ξεκινάτε να εφαρμόσετε το πρώτο βήμα.

Για παράδειγμα, τα βήματα για να μάθει το παιδί σας την τουαλέτα μπορεί να είναι τα εξής:

- ❖ όταν δεν έχει μάθει ακόμα να πηγαίνει τουαλέτα, δεν πρέπει να βγάλουμε την πάνα του!
- ❖ εξοικείωση του χώρου της τουαλέτας. Πηγαίνετε το παιδί 5 φορές την ημέρα, λέγοντας: «Πάμε στην τουαλέτα!»
- ❖ Κατεβάζουμε το παντελόνι και την πάνα του εκεί.
- ❖ το ακουμπάμε στην λεκάνη
- ❖ το βάζουμε να καθίσει στην λεκάνη
- ❖ ελέγχουμε ποιες στιγμές κατουράει και ενεργείται, για να μπορούμε να πετύχουμε κάτι. Όταν κάθεται στην λεκάνη, πιέζουμε λίγο την κοιλιά του, ανοίγουμε τη ρύση για να τρέχει νερό, του δίνουμε κάτι να πει πριν τον πάμε στην τουαλέτα. Όλα αυτά για να αυξήσουμε τις πιθανότητες επιτυχίας.

Τα βήματα αυτά είναι πολύ μικρά. Κάθε βήμα διαρκεί όσο χρειάζεται το παιδί για να μπορεί να χαλαρώσει και να συνηθίσει τη ρουτίνα, από μια μέρα ως ένα μήνα.

Να έχετε πάντα καλή διάθεση και εμπιστοσύνη ότι θα το πετύχει κάποια στιγμή. Ο,τι σκέφτεστε για το παιδί σας («Δεν θα μπορέσει ποτέ», «Πότε θα το μάθει;», «Ούφ, κουράστηκα!», «Αν δεν πετύχουμε κάτι σήμερα, ίσως θα γίνει αύριο!», «Κάθε μέρα πλησιάζουμε περισσότερο στην επιτυχία!», «Κάποια μέρα θα πηγαίνει μόνο του!») αντανakλάται στη στάση σας και στο πώς το χειρίζεστε. Μην του κόψετε τα φτερά!!

M. Κοκκαλίδου

***"Να σηκώνεσαι κάθε μέρα με τη σκέψη
ότι κάτι θαυμάσιο πρόκειται να συμβεί."***

Louise Hay

ΟΜΑΔΕΣ ΓΟΝΕΩΝ ΜΕ ΠΑΙΔΙΑ ΣΤΟ ΦΑΣΜΑ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΜΟΥ

Από επιβίωση σε συμβίωση

ΝΕΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΩΙΜΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Είναι πλέον αποδεκτό πως η πρώιμη παρέμβαση μπορεί να επιφέρει θεαματικές θετικές αλλαγές και να ωφελήσει ακόμη πιο δραστικά το παιδί που βρίσκεται στο φάσμα του αυτισμού. Ο γονιός είναι ο πρώτος που θα διαισθανθεί ότι κάτι συμβαίνει, με τα πρώτα σημάδια αποκλινουσών συμπεριφορών. Από εκείνη τη στιγμή, ξεκινά ένας αγώνας να βρεθεί ο κατάλληλος θεραπευτικός σχεδιασμός, ώστε το παιδί να μπορέσει να φτάσει το μέγιστο βαθμό των δυνατοτήτων του.

Σε αυτή την προσπάθεια είναι απαραίτητη η συμμετοχή του γονιού όχι μόνο με τη φυσική του παρουσία στις θεραπείες του παιδιού αλλά και με την ουσιαστική εκπαίδευσή του, ώστε να μπορέσει να βρίσκεται δίπλα στο παιδί, στην ψυχολογική στήριξή του και στη συμβουλευτική. Ο γονιός γίνεται η προέκταση του θεραπευτή και με τη συμπεριφορά του θα συνδράμει αποφασιστικά στα μακροπρόθεσμα αποτελέσματα των θεραπειών. Επιπλέον, είναι πολύ σημαντικό να ξέρει ο γονιός πως το οποιοδήποτε θεραπευτικό πρόγραμμα, για να είναι αποτελεσματικό, πρέπει να συνεχίζεται και στο σπίτι.

Στις ομάδες γονέων του Κέντρου Αυτισμού εκπαιδεύουμε τους γονείς να μπορούν να κατανοούν και να ανταποκρίνονται στις συμπεριφορές και ανάγκες των παιδιών τους για να μπορούν με επιμονή και υπομονή να αντιδρούν κατάλληλα. Τους εκπαιδεύουμε ακόμη, να πετυχαίνουν βραχυπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους που αφορούν την ικανοποίηση των καθημερινών αναγκών. Μέσα από τις ομάδες μας ανταλλάσσουμε εμπειρίες και προτείνουμε λύσεις που αφορούν την επικοινωνία, την αυτοεξυπηρέτηση και συζητούμε για τα προβλήματα που αναπόφευκτα προκύπτουν από τις ιδιαιτερότητες του αυτιστικού παιδιού.

Τέλος, μαζί ξεκινούμε ένα εξατομικευμένο πρόγραμμα θεραπευτικού παιχνιδιού που θα ταιριάζει στην προσωπικότητα του παιδιού και στις ανάγκες του και επιδιώκουμε μέσα από μια τέτοια μορφή συνδιαλλαγής μεταξύ γονιού και παιδιού να ενδυναμώσουμε τις επικοινωνιακές, κοινωνικές και εκπαιδευτικές δεξιότητες του. Επιδιώκουμε μέσω της διαδικασίας του παιχνιδιού, και με διάφορες θεραπευτικές και επικοινωνιακές τεχνικές, να συναντήσουμε το παιδί καρδιά με καρδιά, ψυχή με ψυχή. Από αυτήν την ωφέλιμη αντιμετώπιση, το παιδί αβίαστα εξελίσσεται, αποκτά αμοιβαιότητα και κοινωνικότητα. Έτσι, ο γονιός σταδιακά θα υιοθετεί πιο αποτελεσματικές και ουσιώδεις συναναστροφές με το παιδί του που θα αντανakλούν θετικά, ευρύτερα και στην υπόλοιπη οικογένεια. Σκοπός μας είναι η ψυχική ενδυνάμωση και η ψυχική ανθεκτικότητα μέσα από την ανευ όρων αποδοχή.

Το πρόγραμμα είναι 5μηνο και ξεκινά στις 20 Ιανουαρίου 2018. Οι συναντήσεις μας θα πραγματοποιούνται 2 Σάββατα το μήνα, πρωινά 10.00-14.00. Το κόστος ανά συνάντηση είναι 20 Ευρώ. Για κρατήσεις θέσεων και περισσότερες πληροφορίες επικοινωνήστε στο 2310450941.

Κέντρο Αυτισμού

Μαρέικε Στέεμαν-Κοκκαλίδου, παιδοψυχολόγος

Ελλησπόντου 22 - Καλαμαριά

www.kentro-aytismou.com

info@kentro-aytismou.com

ΕΓΓΡΑΦΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΟ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ

Ξεκίνησαν οι εγγραφές για την ετήσια εκπαίδευση στο Θεραπευτικό Παιχνίδι με αυτιστικό παιδί Κ.Α.Λ.Ε.Σ.Μ.Α. στην Θεσσαλονίκη, αλλά και αλλού στην Ελλάδα. Θα υπάρχει ειδικό πρόγραμμα για εκπαίδευση σε απόσταση. Περισσότερες πληροφορίες στο yprostirixigoneon@gmail.com και στο www.kyg.gr.

Για την εκπαίδευση από απόσταση, το πρόγραμμα θα το εξής:

1. Μέσω skype ή με άλλο ηλεκτρονικό τρόπο θα παρακολουθήσετε τα θεωρητικά μαθήματα και μερικές θεωρητικές εποπτείες.
2. Κάθε μάθημα συνοδεύεται από μια μικρή εργασία.
3. Θα γίνουν 3 ή 4 Σαββατοκύριακα εδώ στην Θεσσαλονίκη για ομαδική πρακτική εξάσκηση:
Θα παίζετε με τη σειρά με κάποιο παιδί και θα κάνουμε εποπτεία και βιωματικό παιχνίδι
4. Υποχρεώνετε να γράψτε ένα μικρό άρθρο (300 λέξεις τουλάχιστον) για το Περί Αυτισμού το μήνα (8 άρθρα συνολικά)
5. Υποχρεώνεστε να συμμετέχετε σε συζητήσεις με τους γονείς, μέσω skype.
6. Συνίσταται να έρχεστε εδώ για να με παρακολουθήσετε στο τζάμι-καθρέφτη, ειδικά στην αρχή. Μπορώ να φιλοξενήσω λίγα άτομα εδώ στο γραφείο μου.
7. Όποιος έχει την δυνατότητα να παίζει με αυτιστικό παιδί στον τόπο του, θα το κάνει αυτό και θα μου στείλει μερικές φορές ένα σύντομο βίντεο για εποπτεία. Όποιος δεν έχει αυτή την δυνατότητα, επιβάλλεται να έρθει μερικές φορές εδώ για μερικές μέρες, για να μπορεί να κάνει την πρακτική εξάσκηση (εκτός από τα Σαββατοκύριακα).

Κέντρο Αυτισμού
Μαρέικε Στέεμαν - Κοκκαλίδου
Ελλησπόντου 22
Καλαμαριά
info@kentro-aytismou.com
www.kentro-aytismou.com
Τηλέφωνα
2310 450 941
6940402054

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΓΟΝΕΩΝ

♥ ετήσια εκπαίδευση στο θεραπευτικό παιχνίδι

Ο σκοπός της εκπαίδευσης είναι ο εκπαιδευόμενος να μάθει να παίζει συνειδητά, να ξέρει να εφαρμόζει τις τεχνικές, να αποκτήσει κάποια εμπειρία με διάφορα παιδιά και να μπορεί να δώσει έμπνευση στους γονείς του αυτιστικού παιδιού.

♥ εθελοντικό πρόγραμμα εθελοντών κατ' οίκον

Εθελοντές επισκέπτονται οικογένεια με αυτιστικό παιδί για να παίζουν μαζί του μια φορά την εβδομάδα. Συμμετέχουν σε πρόγραμμα ενημέρωσης και καθοδήγησης.

♥ πολύωρο πρόγραμμα

Υπάρχει δυνατότητα ένα παιδί να παίζει για τρεις ή τέσσερις ώρες συνεχόμενα, με τη στήριξη εκπαιδευόμενων και εθελοντών.

♥ μηνιαία ομάδα γονέων

Η ομάδα γονέων σκοπεύει να δείξει πιο αποτελεσματικούς τρόπους αντιμετώπισης των συμπεριφορών του παιδιού, αλλά και να μάθει τους γονείς πώς να είναι πιο ήρεμοι και θετικοί γενικά ώστε να μπορούν να έχουν πιο λειτουργικές αντιδράσεις στα διάφορα γεγονότα.

♥ μηνιαία ομάδα γονέων μέσω skype

Για γονείς που δεν έχουν προσέλευση σε ομάδα, υπάρχει η δυνατότητα να συμμετέχουν σε μια ομάδα από απόσταση μέσω υπολογιστή.

♥ εντατικό πρόγραμμα

Γονείς που επιθυμούν να ξεκινήσουν ένα πρόγραμμα παιχνιδιού στο σπίτι τους μπορούν να εκπαιδευτούν σε εντατικό πρόγραμμα σε τρεις με πέντε μέρες, είτε μαζί με το παιδί τους, είτε χωρίς. Στην περίπτωση που δεν μπορούν να φέρουν το παιδί τους μαζί τους, θα μπορούν να κάνουν πρακτική εξάσκηση σε άλλο παιδί.

Θα υπάρχει συνέχεια επίβλεψης του προγράμματός του στο σπίτι.

♥ ενημέρωση και ημερίδα

Πραγματοποιούνται ενημερώσεις και ημερίδες για το θεραπευτικό παιχνίδι σ' όλη την Ελλάδα.

Τώρα, περισσότερο Θεραπευτικό Παιχνίδι!

Το Κέντρο Αυτισμού έχει ως στόχο την υποστήριξη τόσο των γονέων όσο και των παιδιών, ώστε να βελτιωθεί η μεταξύ τους σχέση, να γίνει η συμβίωσή τους στο σπίτι πιο ευχάριστη και χαλαρή και για τις δυο πλευρές, και η επικοινωνία τους πιο αποτελεσματική.

Το Θεραπευτικό Παιχνίδι - Κάλεσμα είναι το μέσο για την ανάπτυξη μιας σχέσης γονέα-παιδιού όπου η κατανόηση, η αποδοχή, η χαρά και η επικοινωνία γίνονται όλο και πιο αμοιβαία. Έτσι, χτίζοντας δυνατούς δεσμούς στα μέλη της οικογένειας, το παιδί αρχίζει να εμπιστεύεται τον γονιό και οι γονείς να αποδέχονται και να εκτιμούν την αξία του παιδιού.

Τα αποτελέσματα είναι συχνά θεαματικά, καθώς οι γονείς συχνά από τις πρώτες ακόμα συνεδρίες βλέπουν το παιδί τους να αλλάζει συμπεριφορά, να γίνεται πιο ήρεμο και συνεργάσιμο, να επιζητά την επικοινωνία και το χάδι, να εξελίσσει τον λόγο και τη δημιουργικότητά του.

Αντίστοιχα οι γονείς, βλέποντας τις αλλαγές στο παιδί τους και μαθαίνοντας πώς να επικοινωνούν με αυτό αποτελεσματικά, γίνονται πιο αισιόδοξοι, δημιουργώντας και αυτοί τις κατάλληλες συνθήκες μιας θετικής αλλαγής.

Το Κέντρο Αυτισμού στηρίζει οικογένειες καθημερινά, με συμβουλευτική και το θεραπευτικό παιχνίδι, τόσο στο Κέντρο όσο και στο σπίτι.

Ακόμα, μπορούν να απευθύνονται σε εμάς τόσο οικογένειες που μεγαλώνουν ένα παιδί με αυτισμό και άλλες ειδικές ανάγκες ή/και μαθησιακές διαταραχές και προβλήματα

συμπεριφοράς, όσο και οικογένειες που περνούν μία κρίση στις μεταξύ τους σχέσεις ή έχουν δυσκολίες με την διαπαιδαγώγηση των παιδιών.

Προτεραιότητά μας είναι να δημιουργήσουμε ένα ευέλικτο, εξατομικευμένο πλάνο που θα ανταποκρίνεται στις ανάγκες της κάθε οικογένειας, με δυνατότητα επισκέψεων και στο σπίτι και εξυπηρέτησης και Σαββατοκύριακων.

Σας περιμένουμε ώστε να μάθουμε μαζί πως να χαίρεστε την κάθε στιγμή με τον εαυτό σας, το σύντροφό σας, τα παιδιά σας!

Συμβουλευτική γονέων σε μικρές ομάδες

Μικρές ομάδες δύο ή τριών γονιών αυτιστικών παιδιών. Ενημέρωση για τον αυτισμό, τις ανάγκες των παιδιών, το θεραπευτικό παιχνίδι Κ.Α.Λ.Ε.Σ.Μ.Α., πρακτικές λύσεις για το κάθε γονιό, ασκήσεις χαλάρωσης και άλλα βιωματικά παιχνίδια. Προτείνω μια ομάδα να συγκεντρωθεί ή μια φορά την εβδομάδα ή δύο φορές το μήνα, για δύο μήνες τουλάχιστον. Έτσι μπορούμε να 'χτίσουμε' κάτι και να έχουμε άμεσα αποτελέσματα. Έτσι όλοι οι γονείς θα πάνε ένα βήμα μπροστά! Συμβολική τιμή.

Ομάδες γονέων 10 - 20 ατόμων.

Η μεγαλύτερη ομάδα μας δίνει την δυνατότητα να κάνουμε ένα πλούσιο πρόγραμμα με πολλές δραστηριότητες με σκοπό την κατανόηση των αναγκών των παιδιών, αλλά και το πως να αντεπεξέλθει ο γονιός στις καθημερινές απαιτήσεις.

Σε μηνιαία βάση πραγματοποιείται σ' όλη την Ελλάδα.
Συμβολική τιμή.

Ομάδα γονέων μέσω skype.

Από απόσταση μπορούμε να κάνουμε επίσης σημαντικές συναντήσεις και να πετύχουμε τα ίδια αποτελέσματα από τις άλλες ομάδες γονέων. Δίνεται καθημερινή πρακτική εξάσκηση και έτσι θα υπάρχουν άμεσα αποτελέσματα.

*Επικοινωνήστε μαζί μου στο
info@kentro-aytismou.com*